

NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
INSTITUTT FOR INDUSTRIELL ØKONOMI OG TEKNOLOGILEDELSE

Faglig kontakt under eksamen: Morten Helbæk, tlf. 926 54 567

EKSAMEN I TIØ4295 BEDRIFTSØKONOMI

Onsdag 12. desember 2012

Tid: kl. 09.00 – 13.00

Sensurfrist 14. januar 2013

Hjelpemidler: D – Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt.

Oppgavesettet består av to deler.

Del A inneholder 10 flervalgsoppgaver (multiple choice) der svarene skal skrives på eget svarskjema. Hvert spørsmål har fire svaralternativ der bare ett er korrekt. Hvis du markerer mer enn et svaralternativ på en oppgave, blir det regnet som galt svar.

Del B inneholder 2 oppgaver som skal besvares fullstendig på papir.

Lykke til.

Del A – Flervalgsoppgaver (multiple choice)**Oppgave 1**

Et selskap fører sitt driftsregnskap basert på normalkalkulasjon etter selvkostmetoden. I starten av en periode budsjetterer de med en normalkost på 18 000 000 kr i faste kostnader og 6 000 maskintimer for tilvirkningsavdelingen. Ved periodens slutt viser det seg at man har brukt 6 900 maskintimer og at de faste kostnadene ble 20 00 000 kr i tilvirkningsavdelingen. Dermed blir volumavviket:

- a) 700 000 kr
- b) 2 700 000 kr
- c) – 2 000 000 kr
- d) 1 500 000 kr

Oppgave 2

Du starter opp en ny bedrift 1. jan 2011 og betaler inn 2 mill kr i aksjekapital. Samtidig tar bedriften opp et lån på 3 mill kr og kjøper maskiner og utstyr for 4,5 mill kr. Regnskapet for 2011 viser 8 mill kr i inntekter og 7 mill kr i kostnader. Ved utgangen av 2011 (den 31.12) er egenkapitalen i selskapet lik:

- a) 1 mill kr
- b) 3 mill kr
- c) 4 mill kr
- d) 2 mill kr

Oppgave 3

I bedriftsøkonomien står forkortelsen AS for:

- a) Allmenn aksjeselskap
- b) Aksjeselskap
- c) Ansvarlig selskap
- d) Astrid Svendsen

Oppgave 4

Et viktig prinsipp som regnskapsloven bygger på, sier at en inntekt tidligst kan resultatføres når inntekten er realisert. Dette prinsippet kalles:

- a) Transaksjonsprinsippet
- b) Sammenstillingsprinsippet
- c) Forsiktighetsprinsippet
- d) Opptjeningsprinsippet

Oppgave 5

Råvarelageret for en bedrift er verdsatt til 3 782 000 kr den 01.01.2011, og til 2 198 000 kr den 31.12.2011. I løpet av 2011 har bedriften kjøpt inn råvarer for 35 896 000 kr. Hva blir råvarekostnaden i regnskapet for 2011?

- a) 29 916 000 kr
- b) 34 312 000 kr
- c) 41 876 000 kr
- d) 37 480 000 kr

Oppgave 6

En lastebil har en bokført verdi på 523 000 kr. Skattemessige saldoavskrivninger for dette anleggsmidlet er 20 %. Hva blir avskrivningene (i kroner) det tredje året?

- a) 334 720 kr
- b) 83 680 kr
- c) 267 776 kr
- d) 66 944 kr

Oppgave 7

Følgende opplysninger er gitt for en regnskapsperiode for de to prosjektene A og B:

	A	B
Gjennomsnittlig totalkapital	328	257
Resultat	39	32

Finns det avkastningskravet (rentekravet) som gir samme EVA for de to prosjektene.

- a) 8,2 %
- b) 9,9 %
- c) 10,8 %
- d) 12,5 %

Oppgave 8

Et selskap fører sitt normalkostregnskap for 2011 etter selvkostmetoden og oppnår et produksjonsresultat på 23,2 mill kr. Inngående varebeholdning er på 17,8 mill kr, mens utgående varebeholdning er på 19,5 mill kr. Dersom selskapet hadde brukt bidragsmetoden, ville inngående varebeholdning vært vurdert til 9,0 mill kr, mens utgående varebeholdning ville vært vurdert til 9,7 mill kr. Hva ville resultatet blitt dersom selskapet hadde brukt bidragsmetoden?

- a) 20,5 mill kr
- b) 22,2 mill kr
- c) 22,9 mill kr
- d) 23,2 mill kr

Oppgave 9

Dersom totalkapitalrentabiliteten er 12 % og resultatgraden er 15 %, blir kapitalens omløpshastighet:

- a) 1,25
- b) 0,80
- c) 1,80
- d) 0,70

Oppgave 10

En bedrift budsjetterer for første kvartal 2011 med et salg på kr 5 000, fordelt med kr 600 i januar, kr 2 000 i februar og kr 2 400 i mars. De hadde en omsetning på kr 1 000 i november og en omsetning på kr 4 600 i desember 2010. Bedriften leverer 20 % av omsetningen med en gjennomsnittlig kredittid på 60 dager. Resten er kontantsalg. Merverdiavgiften er 25 %. Hvor mye budsjetterer bedriften å ha utestående hos kundene per 31.03.2011?

- a) 1 000 kr
- b) 1 100 kr
- c) 1 200 kr
- d) 1 300 kr

Del B – Langsvarsoppgaver

Oppgave 1

En industribedrift tilvirker ulike produkter i større serier. I mars måned har bedriften fremstilt produktet Proff. I standardkalkylen for Proff er det budsjettet et forbruk av direkte materialer på 7 kg à kr 300. Direkte arbeid per enhet Proff er satt til 8 timer à kr 230. Indirekte kostnader innkalkuleres i henhold til standardsatser (i materialavdelingen og tilvirkningsavdelingen).

Bedriften har 3 avdelinger og de budsjetterte indirekte kostnadene i avdelingene i mars er:

	Material- forvaltningsavd.	Tilvirknings- avdeling	Salgs- og adm. Avdeling
Variable kostnader	kr 9 000	kr 120 000	kr 27 000
<u>Faste kostnader</u>	<u>kr 45 000</u>	<u>kr 180 000</u>	<u>kr 110 000</u>
Totale indir. kostnader	kr 54 000	kr 300 000	kr 137 000
Aktivitetsmål:	1 800 kg	2 100 timer	Budsjettert tilvirkningskost

Budsjettert salg i mars er 335 enheter Proff og budsjettert salgspris er kr 5 120 per enhet.

I mars er det gått med 2 350 kg direkte material og det er utført 2 520 arbeidstimer i tilvirkningsavdelingen. Fra finansregnskapet har vi følgende tall for samme periode: IB råmaterialer kr 155 000, kjøp i mars kr 820 000, UB råmaterialer kr 175 000, IB lønn kr 85 000 (forskuddsbetalt), betalt lønn i mars kr 710 000, UB lønn kr 72 000 (forskuddsbetalt).

Kostnadsfordelingen for mars viste følgende virkelige indirekte kostnader:

	Material- forvaltningsavd.	Tilvirknings- avdeling	Salgs- og adm. avdeling
Variable kostnader	kr 12 000	kr 162 000	kr 24 000
<u>Faste kostnader</u>	<u>kr 48 000</u>	<u>kr 272 000</u>	<u>kr 100 000</u>
<u>Totale kostnader</u>	<u>kr 60 000</u>	<u>kr 434 000</u>	<u>kr 124 000</u>

Det er ferdig tilvirket 380 enheter Proff i perioden og 310 enheter er solgt for kr 1 800 000. Inngående beholdning av varer i arbeid er 12 enheter og utgående beholdning 32 enheter. De direkte materialene tas ut i sin helhet når en enhet settes i produksjon. Varer i arbeid regnes å være kommet halvveis i tilvirkningsavdelingen. Både direkte lønn og variable indirekte kostnader påløper jevnt i tilvirkningsprosessen.

- Beregn standardsatsene og sett opp standardkalkylen for produktet Proff i henhold til selvkostprinsippet. Beregn beholdningsendringer, standard tid og standard mengde.
- Før driftsregnskapet for mars måned etter selvkostprinsippet (og standardkost). Dersom du ønsker det, kan du benytte oppsettet på neste side (tegn av skjemaet).
- Gjennomfør en avviksanalyse for direkte materialer der du deler opp materialavviket i prisavvik og mengdeavvik.

Selvkostmetode	Produkt:			SUM HELE BEDRIFTEN		
SALG	Antall		kr			
	Standard			Standard kostnad	Virkelige kostnader	Avvik
	Mengde	Sats	Kostnad			
Dir matr						
Dir lønn						
	Sum avvik dir kostn					
Indir kostn Matr avd						
Indir kostn Tilv avd						
Periodens tilvirkningskost						
Beh.endringer ViA						
Tilvkost ferdigvarer						
Beh.endringer ferdigvarer						
Tilv.kost solgte varer						
Indir kostn S&A avd						
SELVKOST						
PRODUKTRESULTAT						
	Sum avvik direkte kostnader					
	Sum dekningsdifferanser					
	PRODUKSJONSRESULTAT					

Oppgave 2

En bedrift har utarbeidet følgende balanseprognose for den 31.12.2012:

<i>Eiendeler</i>		<i>Egenkapital og gjeld</i>	
Anleggsmidler	530 000	Aksjekapital	200 000
Varelagre	150 000	Annen egenkapital	88 000
Kundefordringer	210 000	Langsiktig gjeld	235 000
Kontanter	2 000	Kassekreditt	85 000
		Leverandørgjeld	98 000
		Skyldig skatt	22 000
		Skyldig mva.	93 000
		Skyldig arbeidsgiveravgift	18 000
		Skyldige feriepenger	53 000
Sum eiendeler	892 000	Sum egenkapital og gjeld	892 000

Resultatbudsjettet for januar 2013 er som følger:

Salgsinntekter	250 000
Varekostnader	130 000
Lønnskostnader	53 000
Betalbare driftskostnader	25 000
Avskrivninger	7 000
Driftsresultat	35 000
Rentekostnader	5 000
Resultat før skatt	30 000
Skatt (28 %)	8 400
Resultat etter skatt	21 600

Kundene har 30 dagers kreditt. Det samme har bedriften overfor sine leverandører.

Merverdiavgift er 25 %, arbeidsgiveravgift 14,1 % og feriepenger er 12 %.

Det er bestilt og blir levert varer for kr 35 000, ekskl. mva. i januar.

De betalbare driftskostnadene forfaller til betaling i samme måned som de påløper. Det skal betales merverdiavgift på disse kostnadene.

Det skal betales 5 000 kr i renter og 38 000 i avdrag på langsiktige lån i januar. Bedriften tar også opp et nytt langsiktig lån på 20 000 i januar.

Bedriften kjøper og betaler et nytt anleggsmiddel til 20 000 (ekskl. mva.) i januar.

Skyldig merverdiavgift per 31.12.2012 forfaller til betaling 10.02.2013.

Skyldig arbeidsgiveravgift for 6. termin (nov/des) forfaller den 15.01. 2013. Skyldig arbeidsgiveravgift på feriepenger forfaller først etter at feriepengene er betalt ut.

Kontantbeholdningen skal holdes uendret i januar. Likviditetsendringen skal avregnes mot kassekreditten.

a) Utarbeid likviditetsbudsjettet for januar 2013. Vis delbudsjettene/beregningene for merverdiavgift, skyldig arbeidsgiveravgift og skyldige feriepenger.

b) Utarbeid budsjettetert balanse per 31.01.2013.